

KONSTANTIN NEUMAYER-ŽUNJEVIĆ — STOMATOLOG I DRUŠTVENI RADNIK

Romeo Visković, Buga Domanovac

Medicinski centar Zadar

Služba za zaštitu usta i zubi Medulićeva 1

Primljeno: 24. 6. 1987.

Sažetak

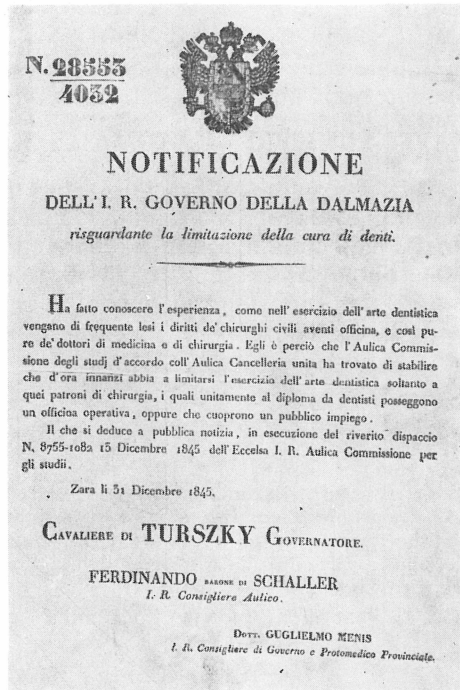
Na temelju arhivskih i tiskanih izvora te usmjerenih saopćenja autori prikazuju život i djelovanje zadarskog stomatologa Konstantina Neumayera-Žunjevića. Osim univerzalne okupiranosti svim poslovima u liječenju zubi, bio je veoma plodan društveni radnik, pa se javlja članom uprava kulturnih i sportskih društava Zadra.

Ključne riječi: povijest stomatologije, Konstantin Neumayer-Žunjević, Zadar.

Od 13. stoljeća Zadar ima svoga stalnog, plaćenog liječnika-fizika, kirurga i ljekarnika (1). Kirurzi su obavljali sve manualne zahvate nad bolesnicima, a konkurirali su im brijači, koji puštaju krv i vade zube. Iz inventara zadarskog kirurga-brijača Fiorinija iz 1625. god. vidljivo je da se je bavio kirurgijom, ginekologijom i zubarstvom (2).

Zubna medicina doživljava preobražaj tek krajem 19. stoljeća, i od tada se struka više ne bavi samo bolestima zubi, već i ostalim patološkim promjenama usne šupljine i čeljusti (3). Osnivaju se prve stomatološke škole u Leipzigu i Berlinu 1824. god., a 1839. god. i u SAD (4). Dalmatinska vlada 1845. (slika 1) izdaje uredbu po kojoj »zube smiju liječiti samo oni majstori (patroni) kirurgije koji imaju diplomu te vlastitu ordinaciju« (2, 4). Prvi takvi specijalisti u Zadru su iz drugih gradova, a svoj dolazak najavljuju u lokalnim novinama: Il Dalmata i Narodni List. Jedni se u Zadru privremeno zadržavaju: Mate Gjivović 1872, Vicko Harvalik 1879, Frane Dabrović i Niko Gjivović 1889, Josip Veža i A. Mittak 1895, Ivo Stjepović-Dabrović 1901, a stalno se nastanjuju Konstantin Neumayer 1898, i Ante Rutar 1901—1921. (2, 4).

Konstantin Neumayer rođen je u Dubrovniku 1866. god. Otac Karlo Neumayer, rođen 1831. god., kotarski liječnik u Dubrovniku, po specijalnosti je kirurg. 1879. god. imenovan je vijećnikom Namjesništva i zdravstvenim pokrajinskim izvjestiteljem pri Namjesništvu za Dalmaciju (5), te iste godine dolazi u Zadar. U Zadru je djelovao veoma kratko, jer već

Slika 1. Uredba Dalmatinske vlade od 1845. g.

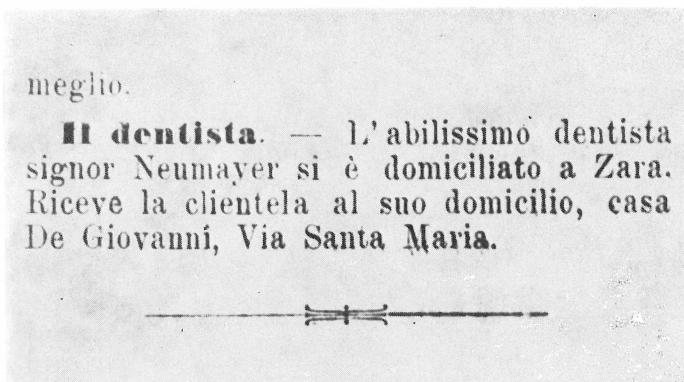
1883. umire (6). Pokopan je u Zadru, gdje mu je grobnica sa slikom i danas sačuvana. Majka Nike de Serragli-Gjivović, domaćica je iz stare dubrovačke obitelji. Djed Josip Neumayer je prirodoslovac (5). Obiteljske prilike bile su dobre.

Pučku hrvatsku školu završio je u Dubrovniku, gdje upisuje i hrvatsku gimnaziju, koju završava u Zadru. Upisuje medicinski fakultet u Grazu, gdje studira do 1893. god. U međuvremenu je dva semestra proveo u Pragu. Kao absolvent medicine 1894. god. upisuje dva semestra zubne medicine na k. k. Zahnartzliche-Universitats-Institut u Beču, koje završava, te tako postaje osposobljen »za zubarsku medicinu i praktični rad« (7).

U Zadar se vraća 1898. god. Stanuje i ima ordinaciju u Lantaninoj kući na Piazzeti Marini (slika 2), danas Poljana Vladimira Gortana (8). Poslije prelazi sa stanom na Brodaricu — kuća Vlahov, a ordinaciju (slika 3) ima u kući De Giovani-Via Santa Maria (kod Suda) (9). Dugo godina je bio jedini zubar u Zadru, a kao i svi drugi u to vrijeme odlazio je u druge gradove, pa ga tako susrećemo u Šibeniku i Vodicama (4).

Slika 2. Oglas K. Neumayera po dolasku u Zadar, nakon studija — »Narodni List« 1898. god.

Slika 3. K. Neumayer oglašava promjenu ordinacije, »Narodni List« 1899. god.

Imao je svoga stalnog zubotehničara, zubnu asistenticu koja je još održavala i čistoću, te sekretaricu koju su zvali higijeničarka. Sekretarica je primala pacijente, upisivala ih, naručivala, te pazila na sterilizaciju instrumenata i brinula se za zubarski materijal, kojim su se opskrbljavali u Dental-Depotuu u Beču (slika 4). Radio je sve ondašnje poslove stomatologa: proteze, mostove, zube na klin (stiftzähne), popravljao, liječio i vadio zube (7).

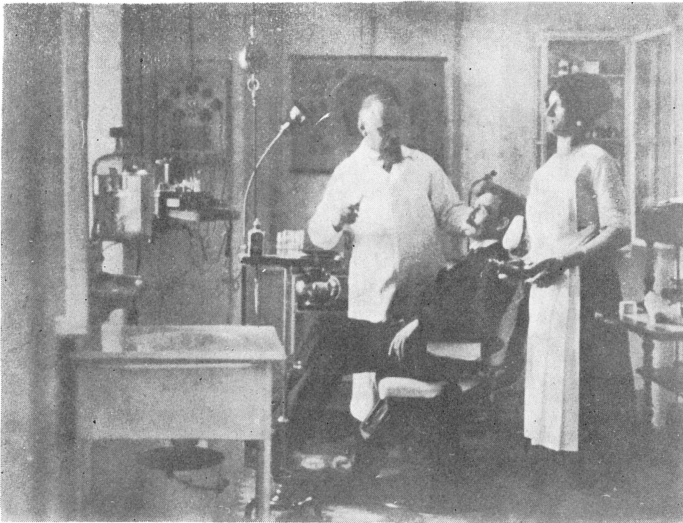
Pored svog zubarskog rada bio je angažiran u svim naprednim društvenim zbivanjima u gradu Zadru. Član je uprave Narodne čitaonice (10). Prvi je odbornik u osnivanju Planinarsko-turističkog društva Liburnija 1898. god. (11). U prvoj je upravi i nadzornom odboru Muzičkog društva »Zoranić« 1908. god. (10). Osnivač je Težačko-lovačkog društva Diana 1908. god. (12). Dana 3 veljače 1908. god. bila je u Zadru glavna godišnja

skupština hrvatskog Sokola. Saznajemo da broji oko 300 članova, da ima veslački odjel i da je u upravu za 1908. biran i Konstantin Neumayer (13). Članovi Veslačkog odjela Sokola Konstantin Neumayer, Veljko Fabianić i Antun Marchi pokreću akciju za osnivanje veslačkog kluba »Jadran« u Zadru, kao suparnika talijanskom veslačkom klubu »Diadora«. Oni šalju dopis br. 43098 od 28/29 kolovoza 1908. god. Dalmatinskoj pokrajinskoj vladi u Zadru u kojem između ostalog stoji:

»Predmet. Kosta Neumayer u Zadru prijavljuje namjeravani osnutak društva — veslački klub Jadran u Zadru« . . .

»Popratni dopis. Podastirem 5 primjeraka statuta Veslačkog kluba Jadran u Zadru toj C. K. vlasti na odobrenje.« Potpis Konstantin Neumayer. . .

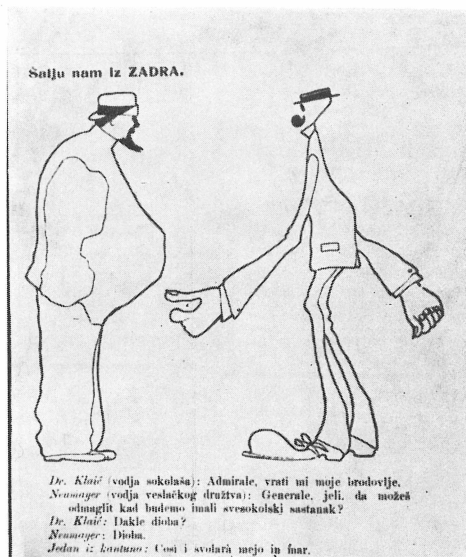
U članu 24 statuta stoji: »do prvog konstituiranja kluba vodit će poslove podpisani Neumayer, Fabianić i Marchi«.

Slika 4. Neumayerova ordinacija — iz obiteljskog albuma.

Namjesništvo pokrajinske vlade već 29 kolovoza 1908. god. odgovara Konstantinu Neumayeru da nema zapreke za osnivanje Veslačkog kluba Jadran u Zadru (14). Za Neumayerovu aktivnost u veslačkom klubu vezana je anegdota s karikaturom u br. 8/1908. splitskog humorističkog lista Duje Balavac (slika 4).

Konstantin Neumayer oženjen je Olgom Gohlert (1868—1911), kćerkom univerzitetskog profesora iz Graza. Završivši hrvatske škole i radeći u hrvatskim društvima Konstantin Neumayer se osjećao Hrvatom, pa u doba sve veće italijanizacije, oko 1920, mijenja svoje prezime Neumayer u Žunjević. Imao je petero djece, dvije kćeri i tri sina. Jedan od sinova, Karlo Žunjević, bio je liječnik neko vrijeme u Olibu, te u Preku od 1930.

Slika 5. Karikatura u »Duji Balavcu« veza-
na uz Neumayerovu aktivnost oko osniva-
nja veslačkog kluba »Jadran«.

do 1941. god. Kako na otocima nije bilo zubara, bavio se i zubarstvom, iako nije bio školovan za to, nego je vjerojatno uz oca naučio. Konstantin Neumayer-Žunjević do 1932. ili 1933. živi u Zadru, a onda seli u Zagreb, gdje umire 1944. god. (7).

KONSTANTIN NEUMAYER-ŽUNJEVIĆ — STOMATOLOGIST AND PUBLIC WORKER

Summary

Presentation is made of the life and activities of Konstantin Neumayer-Žunjević, from Zadar, on the basis of both archival and printed materials, and personal communications. Besides his comprehensive activities in all fields related to dentistry, he was also very active as a public worker, acting as member of boards of management of cultural and sport associations in Zadar.

Key words: history of dentistry. Konstantin Neumayer-Žunjević, Zadar.

Bibliografske bilješke:

1. GRMEK M. D. Pregled povijesti zdravstvenih prilika u Zadru. 1950; 4—5: 178—174.
2. JELIĆ R. Zdravstvo u Zadru i njegovu području. Narodni List, Zadar, 1978.
3. LAPTER V, WEBER D. Varaždinski Zbornik 1181—1981. Prilog povijesti stomatologije Varaždina. 1983:429—436.
4. VISKOVIĆ R, DOMANOVEC B. Kratak osvrt na povijest stomatologije u Zadru. Medica Jedertina. 1982; 3—4:259—264.
5. Narodni List, 87/1879.
6. Narodni list, 51/1883.
7. ŽUNJEVIĆ M. Usmena saopćenja.
8. Narodni List, 45/1898.
9. Ill Dalmata, 13/1899.
10. MAŠTROVIĆ V. Zbornik Zadra, 1964. Hrvatska društva u Zadru (1848—1920); 3:471—487.
11. MAŠTROVIĆ V. Liburnia planinarsko društvo. Zadarska Revija. 1952; 3:48—51.
12. Narodni List, 82/1908.
13. Narodni List, 47/1908.
14. ŠKORIĆ Č. Privatni arhiv.